

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 129/06-67

Ústavný súd Slovenskej republiky na verejnom zasadnutí 28. júna 2007 v senáte zloženom z predsedníčky Ľudmily Gajdošíkovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti Ing. I. M., K., zastúpeného advokátom JUDr. R. Ž., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 35/98 v období po právoplatnosti nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 152/02 zo 16. apríla 2003 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ing. I. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v období po vydaní nálezú Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 152/02 zo 16. apríla 2003 postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 35/98 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 35/98 p r i k a z u j e konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

3. Ing. I. M. n e p r i z n á v a finančné zadosťučinenie.

4. Ing. I. M. p r i z n á v a úhradu trov právneho zastúpenia v sume 8 936 Sk (slovom osemtisícdeväťstotridsaťšesť slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II p o v i n n ý zaplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. R. Ž., K., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 11. apríla 2006 č. k. I. ÚS 129/06-18 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. I. M., K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 35/98 v období po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 152/02 zo 16. apríla 2003 (nadobudol právoplatnosť 15. mája 2003).

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ sa domáhal vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1

dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 35/98 v čase po právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 152/02 zo 16. apríla 2003.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vyslovil, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 35/98 porušil jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 312 000 Sk.

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: za okresný súd jeho predseda listom sp. zn. 1SprV/479/2006 z 13. decembra 2006 a právny zástupca sťažovateľa stanoviskom k uvedenému vyjadreniu okresného súdu listom z 8. januára 2007.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení okrem popisu procesných úkonov okresného súdu v skúmanom konaní okrem iného uviedol: „(...) *K dĺžke predmetného konania je potrebné uviesť, že táto je spôsobená predovšetkým procesnou nejasnosťou okruhu účastníkov na strane žalovaných, ale i nutnosťou predkladania spisu nadriadeným súdom v dôsledku opravných prostriedkov, podávaných sťažovateľom. (...)*

Zároveň Vám oznamujem, že súhlasím s upustením od ústneho pojednávania o prijatej sťažnosti.“

Právny zástupca sťažovateľa k predmetnému vyjadreniu okresného súdu uviedol, že „(...) *trvá na ústnom pojednávaní pred Ústavným súdom SR, pretože od ústneho pojednávania možno očakávať ďalšie objasnenie veci v súvislosti s prerokovaním jeho sťažnosti ohľadom konania č. 29 C 35/98 (...).*“

3. V tejto veci pôvodne prijímal sťažnosť I. senát ústavného súdu, pretože v súlade s rozvrhom práce na rok 2006 a 2007 bol sudca spravodajca Juraj Horváth členom I. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu 28. februára 2007 Rozvrhom práce Ústavného súdu Slovenskej republiky na rok 2007 sp. zn. Spr 140/07 rozhodlo, že s účinnosťou

od 28. februára 2007 sa sudca spravodajca Juraj Horváth stal členom II. senátu ústavného súdu. Plénum ústavného súdu zároveň rozhodlo, že veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Juraj Horváth, sa prerokujú v II. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Z obsahu sťažnosti, z jej príloh, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 29 C 35/98 v čase po právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 152/02 zo 16. apríla 2003, t. j. po 15. máji 2003:

Okresný súd v tomto období na základe odvolania sťažovateľa opakovane (štyrikrát) predkladal spis súdom vyššej inštancie na konanie o riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkoch, ktoré ho raz odmietli, dvakrát potvrdili uznesenia okresného súdu, a raz odmietli dovolanie sťažovateľa, ktoré smerovalo proti rozhodnutiam, proti ktorým dovolanie nie je prípustné. Okresný súd doručoval rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) účastníkom konania poštou, ale aj prostredníctvom Mestskej polície v K., zisťoval ich pobyt prostredníctvom Mestskej evidencie obyvateľov v K. a Registra obyvateľov Slovenskej republiky v B., vydal dve opravné uznesenia na opravu chýb v písaní skorších rozhodnutí (9. decembra 2004 a 1. februára 2005), jedno uznesenie o zastavení konania proti žalovaným v 2. a 4. rade, raz pojednával vo veci (15. júna 2006) a dvakrát si vyžiadal informácie od Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

Podľa zistenia ústavného súdu na základe odvolania sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu z 18. apríla 2007, ktorým tento zastavil konanie proti žalovanému v 1. rade z dôvodu nedostatku pasívnej legitímácie, sa vec od 23. mája 2007 nachádza na krajskom súde.

Na základe žiadosti sťažovateľa z 8. januára 2007 ústavný súd sťažnosť podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde prerokoval na ústnom pojednávaní konanom 28. júna 2007. Zúčastnili sa ho sťažovateľ a jeho právny zástupca, ktorí trvali na obsahu sťažnosti a doteraz predložených písomných stanoviskách, nové skutočnosti nepredniesli a navrhli, aby ústavný súd predmetnej ústavnej sťažnosti v plnom rozsahu vyhovel, pričom si uplatnili trovy konania aj za účasť na tomto ústnom pojednávaní.

Sťažovateľ na ústnom pojednávaní uviedol, že okresný súd ho ako účastníka konania od roku 1997 (podaná žaloba) ešte ani raz nevypočul k meritu veci, že konanie okresného súdu je „*kamuflované*“, pretože koná s takými účastníkmi na strane odporcov, ktorí už neexistujú, a v súvislosti s tým žiadal, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu preskúmané konanie zastaviť a priznal mu náhradu škody za nevykonalnosť práva.

Predseda okresného súdu sa nezúčastnil verejného pojednávania, svoju neúčasť neospravedlnil a ani nepožiadal o odročenie verejného pojednávania, preto senát ústavného súdu rozhodol o prerokovaní veci bez jeho prítomnosti.

III.

Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, I. ÚS 65/04, I. ÚS 196/06).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K odstráneniu stavu právnej neistoty dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu. Preto na naplnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátne orgány vec prerokovali, prípadne vykonali rôzne úkony bez ohľadu na ich počet, a právoplatne nerozhodli (m. m. I. ÚS 24/03, IV. ÚS 232/03). Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, IV. ÚS 52/05).

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 35/98 o žalobe sťažovateľa, ktorou sa domáha uloženia povinnosti žalovaným „*uverejniť opravu nepravdivých a pravdu skresľujúcich údajov v hromadných informačných prostriedkoch*“, došlo v období po právoplatnosti

nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 152/02 zo 16. apríla 2003 (nadobudol právoplatnosť 15. mája 2003) k porušeniu označeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Judikatúra ústavného súdu (sa ustálila) pri skúmaní porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru posudzovanú vec skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka a postup súdu (m. m. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, I. ÚS 79/05). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium „zložitosť vecí“, ústavný súd nezistil v posudzovanom období žiadnu skutočnosť, ktorá by odôvodňovala záver o právnej alebo faktickej zložitosti ovplyvňujúcej dĺžku konania vedeného okresným súdom v období po 15. máji 2003, t. j. po nadobudnutí právoplatnosti nálezu ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 152/02 zo 16. apríla 2003.

Pokiaľ ide o povahu veci, ústavný súd zohľadnil, že predmet označeného konania sa priamo týka osobného statusu sťažovateľa, takže v danom prípade ide o mimoriadne citlivé konanie.

2. Pokiaľ ide o správanie sa sťažovateľa ako účastníka konania (v procesnom postavení žalobcu), ústavný súd ani v období po vydaní nálezu sp. zn. II. ÚS 152/02 zo 16. apríla 2003 nezistil v jeho správaní žiadne také skutočnosti, ktoré by bolo potrebné pripočítať na jeho ťarchu pri konštatovaní zistených zbytočných prietáhov v konaní.

V súvislosti s podávaním riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov ústavný súd podotýka, že na ich využívanie má podľa Občianskeho súdneho poriadku sťažovateľ ako účastník konania právo, avšak v súvislosti s rozhodovaním súdov vyššej inštancie o týchto opravných prostriedkoch musí sťažovateľ strpieť spomalenie konania, ktoré sa v celkovom kontexte nedá pričítať na vrub konajúcemu súdu.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v období po 15. máji 2003, t. j. v období po nadobudnutí právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 152/02 zo 16. apríla 2003.

Vychádzajúc zo skutočností uvádzaných v sťažnosti a v jej prílohách, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil, že okresný súd od právoplatnosti nálezú ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 152/02 zo 16. apríla 2003, t. j. od 15. mája 2003 nevyvíjal adekvátnu procesnú aktivitu a zistil síce krátke, ale opakované obdobia nečinnosti v období od 8. marca 2004 (vrátenie spisu okresnému súdu po odvolacom konaní) do 9. decembra 2004, keď vydal opravné uznesenie k uzneseniu z 12. decembra 2002, t. j. viac ako 9 mesiacov, pričom v tomto období sa aktivita okresného súdu upriamovala na doručovanie rozhodnutia krajského súdu účastníkom konania a na s tým spojené neefektívne zisťovanie pobytu žalovaného v 3. rade.

Čo sa týka namietaného kamuflovania konania okresným súdom ústavný súd uzavrel, že uvedené tvrdenia a požiadavky sťažovateľa nesúvisia s predmetom konania pred ústavným súdom, t. j. so skúmaním, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale s meritom veci prejednáwanej v napádanom konaní, o ktorej rozhodnúť prináleží okresnému súdu.

Ústavný súd poznamenáva, že dobu počas ktorej sa spis z dôvodu odvolacích konaní a dovolacieho konania nachádzal na krajskom súde a najvyššom súde a ktorej dĺžku, resp. trvanie nemohol okresný súd ovplyvniť, nemožno z objektívnych dôvodov pripočítať na jeho ťarchu, a preto sa v tomto období z objektívnych dôvodov nemohol dopustiť zbytočných prietáhov v konaní.

Ústavný súd dospel k záveru, že aj napriek ústavným súdom už vyslovenému porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote v predmetnej veci, konanie, ktoré sa začalo na okresnom súde 26. januára 1998, nie je ku dnešnému dňu, t. j. po viac ako deviatich rokoch meritórne rozhodnuté ani na súde prvého stupňa, pričom vo veci už rozhodoval ústavný súd 16. apríla 2003.

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd vyslovil, že v období po vydaní rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 152/02 zo 16. apríla 2003 došlo zo strany okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 29 C 35/98 opätovne k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitostí v primeranej lehote zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

4. V nadväznosti na toto rozhodnutie a v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v bode 2 výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu podľa čl. 127 ods. 2 ústavy a podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde konať vo veci bez zbytočných priet'ahov.

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľ sa domáhal aj priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 312 000 Sk z dôvodu *„bezprecedentného protiústavného ignorovania rozhodnutia ústavného súdu zo 16. apríla 2003 (Nález č. II. ÚS 152/02) mi zo strany prvostupňového (...) súdu bola odňatá možnosť konať pred súdom vo veci ochrany osobnosti, čím mi v daných súvislostiach bolo odňaté základné právo“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného

v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného v čl. 6 ods. 1 dohovoru je pre sťažovateľa dostatočným zadosťučinením. Ústavný súd preto rozhodol tak, ako je to uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

6. Právny zástupca sťažovateľa si uplatnil úhradu trov právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom v sume 11 576 Sk za štyri úkony právnej pomoci.

Pri výpočte trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovení § 1 ods. 3 a § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2006 je 2 730 Sk a hodnota režijného paušálu je 164 Sk. Základná sadzba za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2007 je 2 970 Sk a hodnota režijného paušálu je 178 Sk.

Ústavný súd priznal sťažovateľovi úhradu trov za dva úkony právnej pomoci uskutočnené v roku 2006 (prípravu a prevzatie zastúpenia a podanie sťažnosti ústavnému súdu) v sume 5 788 Sk vrátane paušálu a za jeden úkon právnej pomoci uskutočnený v roku 2007 (podanie písomného stanoviska k vyjadreniu okresného súdu) v sume 3 148 Sk vrátane paušálu. Ústavný súd tak sťažovateľovi priznal úhradu trov v celkovej sume 8 936 Sk.

Ústavný súd nepriznal sťažovateľovi trovy právneho zastúpenia za účasť na verejnom pojednávaní 28. júna 2007, pretože na tomto pojednávaní neodznali nové skutočnosti relevantné pre rozhodnutie vo veci zbytočných prietáhov.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

Vyhlásené v Košiciach 28. júna 2007